

Tematik Meslek Yüksekokulları ile Eğitimde Uzmanlaşma: Akdeniz Üniversitesi'nde Dönüşüm Süreci

Specialization in Education with Thematic Vocational Schools: Transformation Process at Akdeniz University

Burçin Tutcu^{1*} , Mustafa Terzioğlu¹ , Hasan Talaş¹

¹Akdeniz Üniversitesi, Korkuteli Meslek Yüksekokulu, Türkiye

Özet: Küreselleşen iş gücü piyasasının gereklilikleri doğrultusunda mesleki eğitimin önemi her geçen gün artmakta, bu bağlamda meslek yüksekokulları (MYO), nitelikli iş gücü yetiştirme konusunda stratejik bir konumda yer almaktadır. Tematik meslek yüksekokulları, belirli sektörlerle odaklanarak öğrencilerin alan bazlı uzmanlaşmalarını sağlamayı hedefleyen bir eğitim yapısını temsil etmektedir. Bu çalışma, meslek yüksekokullarının dönüşüm sürecini ve tematik öğretim modelinin uygulanabilirliğini incelemektedir. Araştırma kapsamında Akdeniz Üniversitesi'nin örneklemi üzerinden MYO'ların iç verimlilik oranları analiz edilerek mevcut durumlarına dair etkinlik değerlendirmesi yapılmıştır. Bulgular, öğrenci ve öğretim elemanı dağılımında kayda değer dengesizlikler bulunduğunu ve bazı meslek yüksekokullarında verimlilik oranlarının düşük seyrettiğini ortaya koymaktadır. Projeksiyon sonuçlarına göre, mevcut MYO'ların tematik bir yapıya dönüştürülmesi durumunda eğitimin daha odaklı, işlevsel ve verimli bir hale gelebileceği öngörülmektedir. Bununla birlikte, bu dönüşüm sürecinin öğrenci kontenjanlarında azalmaya neden olabileceği ve öğretim elemanlarının istihdamıyla ilgili sorunları beraberinde getirebileceği belirtilmiştir. Çalışma, tematik MYO modelinin Türkiye'deki yükseköğretim sistemine entegrasyonuna yönelik çeşitli politika önerileri sunmaktadır. Bu kapsamda, MYO'ların sektörel ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden yapılandırılması, sanayi-üniversite iş birliğinin yoğunlaştırılması ve eğitim programlarının güncel endüstriyel gereksinimlerle uyumlu hale getirilmesi önerilmektedir. Tematik MYO modelinin başarıyla uygulanması, Türkiye'nin küresel rekabet gücünü artırmanın yanı sıra Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından biri olan nitelikli eğitim amacına da katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Meslek Yüksekokulu, Tematik Meslek Yüksekokulu

Abstract: This study examines the transformation process of vocational colleges and the applicability of the thematic education model. The importance of vocational education is increasing day by day in line with the requirements of the globalizing labor market, and in this context, vocational colleges (Vocational Schools) are in a strategic position to train a qualified workforce. Thematic vocational schools represent an educational structure that aims to provide students with field-based specialization by focusing on specific sectors. Within the scope of the research, the internal efficiency ratios of Vocational Schools were analyzed through the sample of Akdeniz University and an efficiency assessment of the existing education structures was made. The findings reveal that there are significant imbalances in the distribution of students and academic staff and that some vocational schools have low productivity rates. According to the projection results, if the existing Vocational Schools are transformed into a thematic structure, education can become more focused, functional, and efficient. However, it is stated that this transformation process may lead to a decrease in student quotas and may bring problems with the employment of academic staff. The study offers various policy recommendations for the integration of the thematic MYO model into the higher education system in Turkey. In this context, the restructuring of MYOs in line with sectoral needs should be prioritized, and industry-university cooperation should be intensified.

Keywords: Higher Education, Vocational School, Thematic Vocational School

1. Giriş

Küreselleşmenin etkisiyle hızla değişen dünya düzeninde, eğitim sektörü de kaçınılmaz olarak dönüşüme uğramaktadır. Özellikle yükseköğretim kurumları, küresel rekabetin en yoğun yaşandığı alanlarda beşerî sermayenin

gelişiminde kritik bir role sahiptir. Ekonomik büyümenin lokomotif konumundaki bu kurumlar, ülkelerin rekabet güçlerini artırmada önemli bir katkı sağlamaktadır. 2023-2024 döneminde yükseköğretim kurumlarına kayıtlı toplam 7.081.289 öğrenci, 184.021 öğretim elema-

* İletişim Yazarı / Corresponding author.
✉ burcin_coskun@hotmail.com

Geliş Tarihi / Received Date: 19.02.2025
Revizyon Talebi Tarihi / Revision Request Date: 01.06.2025
Son Revizyonun Geliş Tarihi / Last Revised Version Received Date: 11.06.2025
Revizyon Sonrası Kabul Tarihi / Accepted After Revision Date: 23.06.2025

nı bulunmaktadır (<https://istatistik.yok.gov.tr/>). Kayıtlı öğrencilerin %16'sı meslek yüksekokullarında eğitimine devam etmektedir. Meslek yüksekokulları özellikle ülkenin rekabet gücünü arttırabilmek için ayrı bir görev üstlenmektedir (Günay, Özer 2016, 2). 2000'li yıllar meslek yüksekokullularının öneminin öncelik kazandığı dönemler olarak literatürde yerini almaktadır. Bu bağlamda, Avrupa Mesleki Eğitim Geliştirme Merkezi (CEDEFOP “European Centre for the Development of Vocational Training”) tarafından yürütülen çalışmalar, Türkiye'deki mesleki eğitimin gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. CEDEFOP ile yapılan ortak projeler sayesinde (CEDEFOP, 2008; 2010), Türkiye'deki mesleki eğitim sisteminde önemli iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir.

Meslek yüksekokulları geleneksel eğitim modellerinin ötesine geçerek, öğrencilere daha spesifik ve iş dünyasına yönelik beceriler kazandırmayı hedefleyen yeni yaklaşımlara yönelen eğitim kurumları haline dönüşmüştür. Bu modellerden bir tanesi de tematik öğretim olarak adlandırılan yaklaşımdır. Tematik öğretim, belirli bir sektör veya disiplin üzerine derinlemesine odaklanarak, öğrencilerin o alanda uzmanlaşmalarını sağlamayı hedefleyen bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım ile oluşturulan meslek yüksekokullarından mezun olan öğrencilerin günümüzün hızla değişen iş dünyasında daha rekabetçi hale geleceği ve meslek yüksekokullarının ülke ekonomisine nitelikli iş gücü kazandırma konusunda daha etkin ve etken çalışacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada literatürde yerini almakta olan tematik meslek yüksekokulu kavramına geçiş süreci ele alınmıştır. Çalışma kapsamında örnek üniversite olarak Akdeniz Üniversitesi seçilmiştir. 1982 yılında kurulan Akdeniz Üniversitesi sağlık, tarım, turizm ve endüstri alanında personel yetiştiren öncü üniversitelerden biri olarak yükseköğretimde yer almaktadır. 11'i normal 1'i tematik olmak üzere 12 meslek yüksekokuluna sahip Akdeniz Üniversitesi'nin 2024 2025 Eğitim öğretim yılında 21.325 önlisans öğrencisi bulunmaktadır. Çalışmada var olan meslek yüksekokullarının programları, öğretim elemanları ve konumları incelemiş olup iç verimlilik oranları hesaplanmıştır. ve çıkan sonuçlar çerçevesinde tematik meslek yüksekokullarının yapılanması ele alınmıştır. bu yaklaşım belirli bir

2. Tematik Meslek Yüksekokullarının Teorik Temelleri Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve

Tematik Meslek Yüksekokulu (TMYO) modeli, mesleki ve teknik eğitimin, belirli sektörler veya tematik alan-

lar etrafında organize edilmesiyle, bölgesel kalkınma ve istihdam politikalarıyla bütünleşen bir kurumsal yapı sunmaktadır. Bu model, yalnızca işgücü piyasasının nitelikli eleman ihtiyacına yanıt veren pratik bir çözüm olmakla kalmayıp, aynı zamanda eğitim politikalarının kavramsal ve teorik altyapısı bakımından da çok katmanlı bir açıklama gerektirir. TMYO'ların yerini ve işlevini anlamlandırmak için uzmanlaşma kuramı, bölgesel kalkınma teorileri, yükseköğretim sisteminin iç yapısını açıklayan “academic heartland” modeli (Clark, 1998) ile küresel-yersel etkileşimleri analiz eden “glonacal agency” çerçevesi (Marginson & Rhoades, 2002) gibi yaklaşımların birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

Uzmanlaşma kuramı, tematik meslek yüksekokullarının belirli sektörlerde yoğunlaşmasını kuramsal olarak temellendirmektedir. Bu kuram çerçevesinde, yerel ekonomilerin belirli alanlarda uzmanlaşması yoluyla hem rekabet avantajı elde etmesi hem de işgücü piyasasının yapısal uyumunun sağlanması hedeflenir. Özellikle Marshall'ın endüstriyel bölge yaklaşımının eğitim kurumlarına yansımaları olarak değerlendirilebilecek bu yapı, bölge-temelli ekonomik kümelenmelerle birlikte çalışmayı gerekli kılmaktadır (Benneworth & Arbo, 2007).

Bölgesel kalkınma teorileri, TMYO modelini yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda toplumsal bir kalkınma aracı olarak ele almaktadır. Bu yaklaşımda, tematikleşmiş okullar, yalnızca teknik bilgi üretimi değil, aynı zamanda sosyal sermaye ve yerel kapasite gelişimi açısından da önemli roller üstlenir. Özellikle Avrupa Birliği'nin “Akıllı Uzmanlaşma Stratejisi” (Smart Specialisation) kapsamında yürütülen programlar, yükseköğretim kurumlarının yerel ve bölgesel sistemlere entegrasyonunu teşvik etmekte ve bu bağlamda TMYO'lar bölgesel kalkınma ekosisteminin kurumsal aktörleri haline gelmektedir (Kolehmainen et al., 2016).

Buradan hareketle, Clark'ın (1998) ortaya koyduğu “academic heartland” modeli, yükseköğretim kurumlarının kendi içsel direnç yapısını açıklamak açısından önemlidir. Bu modele göre, kurumsal değişim ancak akademik kalbin ikna edilmesiyle mümkündür. TMYO'lar, yükseköğretimin geleneksel akademik kalbinden daha çevresel bir konumda yer almakta ve bu nedenle esneklik kapasitesi daha yüksek olan yapılardır. Ancak yine de akademik kalite, müfredat disiplini ve kurumsal meşruiyet açısından bu kalbe yakın durmaları gerekmektedir (Etzkowitz, 2014).

Marginson ve Rhoades (2002) tarafından geliştirilen “glonacal agency” modeli, TMYO'ların yerel gereksinimleri karşılarken aynı zamanda ulusal politikalara ve küresel eğitim trendlerine de uyum sağlamak zorunda olduklarını göstermektedir. Bu üç düzlemin eş zamanlı

olarak yönetilmesi, TMYO'ların çok düzeyli yönetim yapıları içerisinde konumlanmasını gerektirir. Örneğin, Fransız şarapçılığı üzerine kurgulanan yükseköğretim programlarında olduğu gibi, tematik programlar bir yandan yerel kültürel sermayeye dayanırken öte yandan küresel rekabet gücü oluşturmayı hedeflemektedir (Cardebat, Guyottot & Hassan, 2025).

Bununla birlikte, TMYO'ların uygulama odaklı yapısı, eğitimde "tematikleştirme" yaklaşımıyla da örtüşmektedir. Bu yaklaşım, eğitimin teori ve pratiği bütünleştirerek, sektörle doğrudan temas hâlinde biçimlenmesini savunur (Finch et al., 1997). Eğitim programları, sadece teknik yeterlilik değil aynı zamanda sektörel yetkinlik kazandıracak biçimde yapılandırılmaktadır. Bu da müfredatın, işgücü piyasası talepleriyle dinamik olarak ilişki kurmasını gerekli kılar.

Öte yandan, tematikleşmiş yapıların uluslararasılaşma ile olan ilişkisi de dikkat çekicidir. Harman (2005), uzmanlaşmış kurumların küresel geçerliliğe sahip eğitim çıktıları üretmesinin, onların bölgesel kimlikleriyle gelişmek zorunda olmadığını ileri sürmektedir. Aksine, küresel ölçekte tanınan ama yerel bağlamda kökleşmiş bir yapı, eğitimde sürdürülebilir kalkınmanın anahtarı olarak görülmektedir.

Sonuç olarak, Tematik Meslek Yüksekokulu modeli, eğitimde uzmanlaşma, yerelleşme ve küreselleşme süreçlerinin kesişiminde yer alan özgün bir kurumsal yapıdır. Bu yapı, sadece mesleki eğitim ve istihdam politikalarının bir uzantısı olarak değil, aynı zamanda çok katmanlı teorik yaklaşımların ortak kesitinde yeniden düşünülmelidir.

3. Literatür Taramaması

3.1. Uluslararası Yayınlar:

Huntington (2022), çalışmasında, Aotearoa Yeni Zelanda'daki mesleki eğitim reformunu ele almakta ve iş gücü piyasasının taleplerine uyum sağlamak için eğitim sisteminin modernizasyonunu vurgulamaktadır. Yazar, mesleki eğitim programlarının güncel ihtiyaçlara göre yeniden yapılandırılmasının önemini belirtmektedir.

Kis ve Windisch (2018), çalışmalarında, iş gücü piyasasında becerilerin şeffaflığının önemini ele alarak, becerilerin tanınması ve belgelenmesi süreçlerinin iş gücü verimliliğini artırmadaki rolünü vurgulamaktadır. Şeffaf bir beceri sistemi, iş arayanlar ve işverenler arasındaki bilgi eşitsizliğini azaltarak, ekonomik kalkınmayı destekleyen bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Rukmana vd. (2024), Endonezya'daki mesleki eğitim iş kuluçka merkezlerinin fırsatlarını ve zorluklarını ele alan bir literatür incelemesi sunmaktadır. Araştırma, bu merkezlerin girişimci yeteneklerin gelişimine ve mesleki eğitim programlarının etkinliğine katkı sağladığını göstermektedir. Ancak, finansman eksikliği, sınırlı altyapı ve yetersiz yönetim gibi zorluklar da vurgulanmaktadır. Çalışma, bu merkezlerin potansiyelini artırmak için stratejiler geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Klassen (2024), uluslararası kuruluşların mesleki eğitimdeki rolünü inceleyen kapsamlı bir literatür taraması yapmaktadır. Araştırma, bu kuruluşların eğitim politikalarının şekillenmesinde ve mesleki eğitim sistemlerinin geliştirilmesinde önemli etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. İş birliği ve bilgi paylaşımını teşvik eden bu kuruluşların, yenilikçi yaklaşımların benimsenmesine katkıda bulunduğu vurgulanmaktadır. Klassen, küresel iş birliklerinin önemine dikkat çekmekte ve uluslararası perspektiflerin eğitim politikalarında dikkate alınması gerektiğini savunmaktadır.

Wang (2024), Sanmenxia'daki mesleki eğitimin geliştirilmesi ve sanayi ile entegrasyonuna odaklanmaktadır. Araştırma, mesleki eğitim programlarının yerel sanayi ihtiyaçlarıyla uyumlu hale getirilmesinin önemini vurgulayarak, müfredat güncellemeleri ve öğretim yöntemlerinin iyileştirilmesi gibi stratejiler önermektedir. Wang, sanayi ile eğitim arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesinin nitelikli iş gücü yetiştirilmesine ve bölgesel ekonomik kalkınmaya katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Çalışma, mesleki eğitim kurumlarının sanayi ile ilişkilerinin geliştirilmesinin, istihdam edilebilirliği artıracığına dair bulgular sunmaktadır.

Wismansyah vd. (2024), Endonezya'nın Tangerang şehrinde sürdürülebilir mesleki eğitim modellerinin işgücü piyasasına entegrasyonunu incelemektedir. Araştırma, mesleki eğitim programlarının sanayi talepleriyle uyumlu hale getirilmesinin istihdam üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Sürdürülebilir mesleki eğitim modellerinin, gençlerin nitelikli iş gücüne dönüşümünü sağlayarak yerel ekonomik kalkınmaya katkıda bulunduğu gösterilmektedir. Ayrıca, eğitim müfredatlarının ve öğretim yöntemlerinin sürekli güncellenmesi gerektiği önerilmektedir. Wismansyah ve ekibi, mesleki eğitimin sanayi ile entegrasyonunun güçlendirilmesinin, Tangerang'ın ekonomik gelişiminde kritik bir rol oynadığını belirtmekte ve politika yapıcılara stratejik öneriler sunmaktadır.

Haybi-Barak, Bitan ve Shoshana (2024), meslek yüksekokullarındaki yöneticilerin rollerine dair algılarını incelemektedir. Araştırma, yöneticilerin eğitim ortamındaki etkilerini, liderlik stillerini ve karşılaştıkları

zorlukları derinlemesine analiz etmektedir. Yöneticilerin öğrenci başarısını artırma ve öğretim kalitesini iyileştirme konusundaki algıları, mesleki eğitimde liderlik pratiğini geliştirmeye katkıda bulunmaktadır. Elde edilen bulgular, okul yöneticilerinin eğitim politikalarının uygulanmasında kritik bir rol oynadığını ve liderlik becerilerinin güçlendirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Çalışma, etkili liderlik stratejileri geliştirilmesine yönelik öneriler sunarak eğitim yönetimi literatürüne önemli bir katkı sağlamaktadır.

Ulusal Yayınlar:

Köksal ve Özşen (2024) çalışmasında, Ankara Üniversitesi Beypazarı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin Beypazarı ekonomisine katkıları incelenmiştir. Öğrencilerin konaklama, yeme-içme ve ulaşım gibi harcamalarının yerel ticaret hacmini artırdığı ve küçük ölçekli işletmelere olumlu etkiler yarattığı belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin sosyal ve kültürel yapıya katkıları, genç nüfusun artışına ve çeşitli etkinlik alanlarının gelişimine destek olmuştur. Bu çalışma, meslek yüksekokullarının yerel ekonomiler üzerindeki rolünü ele alan literatüre önemli bir katkı sunmaktadır.

Akman ve Koçyiğit (2024) çalışmasında, meslek yüksekokulu öğrencilerinin Endüstri 4.0 konusundaki kavramsal farkındalık düzeyleri araştırılmıştır. Araştırma, dijitalleşme ve otomasyonun iş gücü için önemini vurgulamakta; öğrencilerin Endüstri 4.0 kavramlarını anlama ve teknolojiye ilgi düzeylerinin yüksek olduğunu, ancak pratik uygulamalar konusunda bilgi eksikliği bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, meslek yüksekokullarında Endüstri 4.0 odaklı eğitim ihtiyacını desteklemektedir.

Ömür ve Seçgin (2024) çalışmasında, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin girişimcilik niyeti, işsizlik kaygısı ve umutsuzluk arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırma, işsizlik kaygısının öğrencilerin girişimcilik niyetini artırabileceğini, ancak umutsuzluğun bu niyeti olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. Bu bulgular, meslek yüksekokullarında öğrencilere yönelik destekleyici girişimcilik programlarının önemini vurgulamaktadır.

OECD Raporları:

OECD (2024) PISA çalışmaları, mesleki eğitim sistemlerinin gençlerin iş gücü piyasasına entegrasyonunu değerlendirmeye odaklanmaktadır. PISA, mesleki eğitim programlarının öğrencilerin beceri gelişimi, istihdam edilebilirlik ve yaşam tatmini üzerindeki etkilerini incelemektedir. Farklı ülkelerdeki uygulamaları karşılaştırarak en başarılı yaklaşımları belirlemekte ve mesleki eğitimin kalite standartlarını yükseltmeye yönelik öneriler sunmaktadır. PISA'nın bulguları, eğitim sistemle-

rinin iş dünyası ihtiyaçlarına daha iyi yanıt vermesi için gerekli değişimleri belirlemekte ve mesleki eğitimin kariyer yollarındaki önemini vurgulamaktadır.

OECD'nin 2023 tarihli "Spotlight on Vocational Education and Training" raporu, mesleki eğitim ve öğretim sistemlerinin (VET/MYO) ekonomik ve toplumsal faydalarını analiz etmektedir. Raporda, MYO programlarının öğrencilere iş gücü piyasasında rekabet avantajı sağlayan beceriler kazandırmadaki önemi vurgulanmakta; dijitalleşme ve sürdürülebilirlik gibi küresel eğilimlerin etkileri incelenmektedir. Politika yapıcılar için rehber niteliği taşıyan rapor, MYO'ların etkinliğini artırmaya yönelik ülkelere özel öneriler ve mesleki eğitimin cazibesini yükseltmeye dair stratejiler sunmaktadır.

OECD'nin 2023 tarihli "Building Future-Ready Vocational Education and Training Systems" raporu, geleceğin iş gücü ihtiyaçlarına uyumlu mesleki eğitim ve öğretim (MYO) sistemlerinin tasarımı analiz etmektedir. Raporda, dijitalleşme, yeşil dönüşüm ve hızlı teknolojik gelişmelerin MYO sistemlerinin esnek ve yenilikçi olmasını zorunlu kıldığı vurgulanmaktadır. MYO programlarının gençler ve yetişkinler için iş gücü piyasasına geçişi hızlandırmada stratejik bir rol oynadığı belirtilerek, esnek müfredatlar, işyeri temelli öğrenme ve sektör iş birliklerinin önemi ele alınmaktadır. Rapor, ülkelerin MYO sistemlerini geleceğe hazırlamak için politika önerileri sunmakta ve eğitim ile iş dünyası arasındaki uyumu güçlendirmeyi hedeflemektedir.

OECD'nin 2023 tarihli "Education at a Glance" raporu, üye ülkelerdeki eğitim sistemlerinin performansını analiz ederek karşılaştırılabilir veriler sunmaktadır. Rapor, eğitim seviyelerinde öğrenci, öğretmen ve kaynak dağılımını ele alarak eğitim kalitesi, erişim ve ekonomik katkılara dair önemli göstergeler sağlamaktadır. Yükseköğretim ile iş gücü piyasası ilişkisi ve eğitim harcamalarının etkisi gibi konulara vurgu yaparak, ülkelerin eğitim politikalarına yönelik stratejik kararlar almalarına rehberlik etmektedir. Ayrıca, eğitimde fırsat eşitliği, dijital beceriler ve sürdürülebilirlik gibi konuların önemini vurgulayan rapor, mevcut eğilimleri ve bunların toplumlar üzerindeki etkilerini ortaya koymaktadır.

OECD'nin 2022 tarihli "Preparing Vocational Teachers and Trainers" raporu, mesleki eğitimde öğretmen ve eğitimcilerin yetiştirilme süreçlerini kapsamlı bir şekilde analiz etmektedir. Raporda, farklı ülkelerdeki mesleki eğitim eğitimcileri için giriş koşulları ve temel eğitim süreçlerinin kalite ile iş gücü piyasası uyumuna etkileri incelenmektedir. Endüstri deneyiminin eğitim kalitesini artırmadaki önemi vurgulanırken, başlangıç eğitimlerinin geliştirilmesine yönelik öneriler de sunulmaktadır. Rapor, öğretmenlerin sektör ihtiyaçlarına uyum sağla-

ması ve güncel becerileri aktarması için mesleki yeterliliklerin önemini ortaya koyarak, politika yapıcılar için değerli içgörüler sunmaktadır.

OECD'nin 2022 tarihli "Pathways to Professions" raporu, yüksek mesleki ve profesyonel eğitim sistemlerinin yapısını ve iş gücü piyasasına geçişteki rollerini incelemektedir. Rapor, mesleki eğitim programlarının öğrencilere sunduğu kariyer fırsatları ve ekonomik büyümeye katkılarını değerlendirirken, iş gücü piyasasının ihtiyaçlarına uyum sağlayan esnek ve uygulamalı eğitim programlarının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, farklı ülkelerdeki eğitim yapıları arasında karşılaştırmalar yaparak, eğitim ve istihdam arasındaki bağı güçlendirmek için politika önerileri sunmaktadır.

OECD'nin 2021 tarihli "Teachers and Leaders in Vocational Education and Training" raporu, mesleki eğitimde öğretmen ve liderlerin kritik rollerini değerlendirir. Çalışmada, öğretmenlerin eğitim kalitesini artırma ve sektörle uyum sağlama görevleri ile liderlerin stratejik karar alma yetenekleri incelenmektedir. Raporda, mesleki gelişim gereksinimleri ve öğretmenlerin öğrencilere iş gücü piyasası için gerekli becerileri kazandırma konusundaki etkileri vurgulanmaktadır. Ayrıca, liderlik ve öğretim kalitesinin artırılmasına yönelik önerilerle eğitim politikalarının gelişimine katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Türkiye'de meslek yüksekokulları (MYO), 1982 yılında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) bünyesinde yapılandırılmış ve iki yıllık ön lisans eğitimi veren kurumlar olarak mesleki eğitimin yükseköğretim düzeyindeki temel yapı taşı hâline gelmiştir. Ancak bu kurumların zaman içinde işlevselliği, sektörel karşılığı ve toplumsal algısı tartışmalı bir hâl almıştır. MYO'ların yapısal durumu, Almanya'daki ikili sistem (dual system) ve Güney Kore'nin teknik yüksekokul (polytechnic) modeli ile karşılaştırıldığında hem kurumsal hem de pedagojik açıdan belirgin farklar ortaya çıkmaktadır (Bilgin, 2023; Kaya & Kılıç, 2021).

Almanya'nın ikili sistemi, teorik eğitimi okul ortamında, pratik eğitimi ise işletmelerde sağlayan senkronize bir yapı sunar. Bu modelde öğrenciler, haftanın belirli günlerinde meslek okullarında ders görmekte, kalan günlerde ise doğrudan sektörde çalışarak maaş almaktadırlar. Bu sistemin başarısı, işverenlerin doğrudan sürece dâhil olması ve mesleki yeterliliklerin doğrudan iş dünyasının taleplerine göre şekillenmesinden kaynaklanmaktadır (Deiřinger, 2015). Türkiye'deki MYO sistemi ise ağırlıklı olarak okul merkezlidir ve işletmelerle ilişkisi çoğu zaman staj düzeyinde, kısa süreli ve yapısal olmayan bir formdadır. MYO'ların program içerikleri, piyasa taleplerine yanıt vermekte çoğu zaman gecikmekte ve güncelli-

ğini yitirmektedir (Özcan, 2020). Güney Kore'nin teknik yükseköğretim sistemi ise, mesleki eğitimi ülkenin sanayileşme stratejilerinin bir parçası olarak konumlandırmış ve teknik yüksekokulları (polytechnic colleges) doğrudan sanayi politikalarıyla entegre etmiştir. Özellikle Kore Polytechnic University gibi örneklerde, yüksek teknoloji odaklı sektörlerle yoğun işbirliği içinde eğitim programları yürütülmekte, öğretim elemanları sektör deneyimine sahip kişilerden oluşmakta ve müfredatlar endüstriyel dönüşümlere dinamik şekilde uyarlanmaktadır (Lee & Kim, 2019). Türkiye'deki MYO'larda ise akademik personelin çoğu zaman sektörel deneyimden yoksun olması, eğitim ile üretim arasındaki yapısal kopukluğu derinleştirmektedir (Yıldız & Taşçı, 2022). Bir diğer fark, kurumsal hiyerarşi ve statü farklılıklarında gözlemlenmektedir. Almanya ve Güney Kore'de teknik yükseköğretim kurumları, üniversite sisteminin bir parçası olmakla birlikte özerklik düzeyleri yüksektir ve işlevsel çeşitlilikleri geniştir. Türkiye'deki MYO'lar ise çoğu zaman üniversitelerin merkez kampüslerinden uzak, kaynak açısından sınırlı ve karar alma mekanizmalarında zayıf konumda yer almaktadırlar. Bu durum, MYO'ların kurumsal kapasitesini ve cazibesini olumsuz yönde etkilemektedir (Altuntaş & Özdemir, 2021). Ayrıca Almanya'da ve Güney Kore'de teknik eğitime geçiş, sadece bireysel tercih değil aynı zamanda yönlendirme sistemlerinin sonucu olarak işlemektedir. Türkiye'de ise yönlendirme süreci çoğunlukla sınav başarısına dayalı ve dolaylıdır; bu da MYO'ların çoğu zaman "tercih edilmeyen" kurumlar olarak konumlanmasına neden olmaktadır (Akyüz, 2019). Sonuç olarak, Türkiye'deki MYO sistemi, teknik eğitimdeki tarihsel gelişimine rağmen, işgücü piyasasıyla bütünleşme, kurumsal özerklik, sektörel işbirliği ve pedagojik yapı bakımından Almanya'nın ikili sistemi ve Güney Kore'nin teknik yükseköğretim modeliyle kıyaslandığında daha az bütünleşik ve reaktif bir yapı sergilemektedir. Türkiye'nin mevcut mesleki eğitim sistemi, bu uluslararası modellerden faydalanarak daha esnek, kapsayıcı ve sektörel ihtiyaçlara duyarlı bir yapıya evrilebilir.

4. Meslek Yüksekokullarının Önemi

Meslek yüksekokulları (MYO), belirli mesleklerde pratik ve teknik beceriler kazanmak isteyen öğrenciler için önemli eğitim kurumlarıdır. Bu okullar, mesleki eğitimin daha yaygın ve erişilebilir hale gelmesini sağlayarak topluma çeşitli açılardan katkıda bulunmaktadır. Öncelikle, meslek yüksekokulları istihdama önemli bir katkı sağlamaktadır. Öğrencileri belirli sektörlerde çalışmak üzere hazırlayan programlar sunarak, sanayi, sağlık, tarım, bilişim ve hizmet sektörleri gibi alanlarda yetişmiş personel ihtiyacını karşılamada kritik bir rol oynamak-

tadır. Ayrıca, MYO'larda eğitim genellikle pratik odaklıdır. Teorik bilgiden ziyade uygulamalı derslere ağırlık verilmesi, öğrencilerin mesleki becerilerini geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Bu durum, mezunların iş hayatına daha hızlı uyum sağlamalarını kolaylaştırmaktadır. Meslek yüksekokulları, bulundukları bölgelerin işgücü piyasasına katkıda bulunarak yerel ekonomiyi desteklemektedir. Yerel işletmeler için nitelikli eleman yetiştirilmesi, bölgesel kalkınmaya da katkı sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, MYO'lar, üniversite eğitimi almak istemeyen veya daha kısa sürede meslek edinmek isteyen öğrenciler için önemli bir alternatif sunmaktadır. Genellikle daha kısa süren ve maliyeti daha düşük olan bu eğitim, üniversiteye kıyasla daha erişilebilir bir seçenek oluşturmaktadır. MYO mezunları, belirli mesleklerde uzmanlaşarak iş gücü piyasasında nitelikli bir konuma sahip olmaktadır. Bu durum, işverenler açısından da avantaj sağlamaktadır; zira daha az eğitim süreci gerektiren hazır elemanlar işe alınmış olmaktadır. Son olarak, özellikle sağlık, teknik ve sanayi alanlarında uzmanlaşmış personel ihtiyacının artmasıyla, meslek yüksekokullarında verilen eğitimler ihtisaslaşmayı teşvik etmektedir. Böylece öğrenciler, belirli bir meslekte derinlemesine bilgi ve beceri kazanmaktadır. Bu nedenlerle, meslek yüksekokulları, topluma ve ekonomiye katkılarıyla eğitim sisteminin vazgeçilmez bir parçası olarak öne çıkmaktadır. Öğrencilere kariyer fırsatları sunarken, işverenler için de nitelikli iş gücüne ulaşımı kolaylaştırmaktadır. Meslek yüksekokullarının önemini öne çıkaran bazı noktaları, istihdama katkı sağlamak, pratik ve uygulamalı eğitim sunmak, yerel ekonomiyi desteklemek, üniversiteye alternatif ve erişilebilir eğitim sağlamak, iş gücü niteliğini artırmak, mesleki ihtisas sağlamak olarak ifade edilmektedir.

Dünya genelinde meslek yüksekokulları, hızla değişen iş gücü piyasasında nitelikli iş gücü yetiştirme görevini üstlenen ve uygulamaya dayalı eğitim sunan önemli kurumlar olarak öne çıkmaktadır. Bu okullar, öğrencileri yalnızca teorik bilgi ile değil, aynı zamanda iş dünyasında hemen uygulayabilecekleri pratik becerilerle donatmayı amaçlamaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerde, meslek yüksekokulları ekonomik büyümeyi destekleyen ve sektörlerin iş gücü ihtiyacını karşılayan stratejik kuruluşlar olarak kabul edilmektedir. Almanya, İsviçre ve Avusturya gibi ülkeler, meslek eğitimi sistemlerinde başarılı uygulamalara sahip olup, bu alandaki yatırımları ve politikalarıyla diğer ülkelere örnek teşkil etmektedir.

Almanya'nın "ikili eğitim sistemi," meslek yüksekokullarında uygulamalı eğitimin en iyi örneklerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu sistem, öğrencilerin hem teorik bilgi edinmelerini sağlayan sınıf içi eğitim hem de haftanın belirli günlerinde iş yerlerinde gerçek-

leştirilen pratik eğitim ile entegre bir yapı sunmaktadır. İkili eğitim modeli sayesinde öğrenciler, mezuniyet sonrasında sektörün gerektirdiği deneyim ve yetkinliklere sahip olarak iş piyasasına daha kolay adapte olabilmektedirler. İsviçre ve Avusturya gibi ülkeler de ikili eğitim sistemini benimseyerek genç işsizliği düşük seviyelerde tutmakta ve nitelikli iş gücünün yetiştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu tür meslek yüksekokulu modelleri, öğrencilere pratik bilgi kazandırmanın yanı sıra, iş dünyası ile eğitim arasındaki bağı güçlendirerek mezunların istihdam süreçlerini hızlandırmaktadır. Asya ülkeleri arasında yer alan Japonya ve Güney Kore'de ise meslek yüksekokulları, sanayi ve teknoloji alanlarında inovasyon odaklı eğitim sunarak ulusal gelişmişlik seviyesine katkıda bulunmaktadır. Japonya'da, meslek yüksekokulları mühendislik, elektronik ve sağlık gibi teknik alanlarda uzmanlaşmış iş gücü yetiştirmekte, bu sayede sanayi sektörünün büyümesine ve ekonomik rekabet gücünün artmasına önemli katkılar sağlamaktadır. Güney Kore'de ise bilgi teknolojisi alanında yoğunlaşan meslek yüksekokulları, dijital çağın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip bireyler yetiştirerek yenilikçi ekonominin temellerini güçlendirmektedir.

Meslek yüksekokulları, dünya genelinde ekonomik kalkınmanın önemli bir unsuru olarak değerlendirilmektedir. OECD verileri, meslek eğitimi almış bireylerin iş gücüne katılım oranlarının daha yüksek olduğunu ve işsizlik oranlarının daha düşük seyrettiğini ortaya koymaktadır. Bu tür eğitim kurumlarında sunulan uygulamalı eğitim, mezunların iş bulma sürelerini kısaltmakta ve özellikle genç işsizliği azaltma noktasında önemli bir katkı sağlamaktadır. Meslek yüksekokullarının sunduğu eğitim, öğrencilerin doğrudan belirli bir meslek dalında uzmanlaşmalarını mümkün kıldığı için, eğitim ile iş hayatı arasındaki geçiş sürecini hızlandırmakta ve mezuniyet sonrasında iş bulma olasılığını artırmaktadır. Bu bağlamda, meslek yüksekokulları, bireylerin iş gücü piyasasına entegrasyonunu kolaylaştırarak ekonomik büyümeye katkıda bulunma potansiyeline sahiptir.

OECD'nin 2024 PISA çalışmaları, mesleki eğitim programlarının öğrencilerin beceri gelişimi, istihdam edilebilirlik ve yaşam tatmini üzerindeki etkilerini incelemekte; MYO programlarının dünya genelinde eğitim kalitesini artırma potansiyelini değerlendirmektedir. PISA, farklı ülkelerdeki uygulamaları karşılaştırarak en başarılı yaklaşımları belirlemekte ve MYO eğitiminin kalite standartlarını yükseltmeye yönelik öneriler sunmaktadır. Özellikle Almanya ve İsviçre gibi ülkelerde uygulanan ikili sistem, öğrencilerin okulda teorik bilgi alırken aynı zamanda sektörde pratik deneyim kazanmalarını sağlamakta ve mezunların iş bulma oranlarını artırmaktadır.

OECD'nin 2023 tarihli "Spotlight on Vocational Education and Training" ve "Building Future-Ready Vocational Education and Training Systems" raporları, meslek yüksekokullarının (MYO) ekonomik büyümeye katkısını vurgulamakta; dijitalleşme, sürdürülebilirlik ve teknolojik gelişmelerin, MYO sistemlerinin daha esnek ve yenilikçi bir yapıya dönüşmesini zorunlu kıldığını belirtmektedir. Bu raporlar, MYO sistemlerinin genç işsizliği azaltmadaki etkisine dikkat çekerek, mezunların iş bulma sürelerini kısaltma, sektörel becerilerle donatma ve iş dünyasına geçişlerini kolaylaştırma açısından stratejik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

OECD'nin 2023 tarihli "Education at a Glance" raporu ise üye ülkelerde mesleki eğitimin iş gücü piyasasına etkisini analiz etmektedir. Raporda, meslek yüksekokullarının uygulamaya dayalı eğitim sunarak öğrencilerin mezuniyet sonrası sektörel becerilerle iş gücüne katılma oranlarını artırdığı vurgulanmaktadır. Ayrıca, MYO mezunlarının iş bulma oranlarının yüksek olduğunu gösteren veriler sunulmakta ve iş gücü piyasası ile eğitim sistemi arasındaki uyumun ekonomik katkı sağladığı belirtilmektedir. Bu rapor, mesleki eğitim ve öğretim sistemlerinin ülkelerin istihdam politikalarına yönelik stratejik kararlar almasına rehberlik etmektedir.

5. Tematik Meslek Yüksekokulu

Küresel rekabetin artmasıyla birlikte, meslek yüksekokulları da geleneksel eğitim modellerinin ötesine geçerek, öğrencilere daha spesifik ve iş dünyasına yönelik beceriler kazandırmayı hedefleyen yeni yaklaşımlara yönelmektedir. Bu yaklaşımlardan bir tanesi de tematik öğretim olarak adlandırılan yaklaşımdır. Bu yaklaşım, belirli bir sektör veya disiplin üzerine derinlemesine odaklanarak öğrencilerin o alanda uzmanlaşmalarını sağlamayı hedeflemektedir. Bu yaklaşım ile oluşturulan meslek yüksekokullarından mezun olan öğrencilerin günümüzün hızlı değişen iş dünyasında daha rekabetçi hale geleceği ve meslek yüksekokullarının ülke ekonomisine nitelikli iş gücü kazandırma konusunda daha etkin ve aktif çalışacağı düşünülmektedir. Tematik eğitim yaklaşımı literatürde geleneksel eğitim modelinin bir alternatifi olarak sunulmaktadır. Geleneksel eğitim sisteminin, mesleki eğitimi becerilerden çok akademik başarı odaklı olarak görmesi iş gücü piyasasının talep ettiği donanımda öğrenciler yetiştirememektedir (Chang 2017). Öğrenme ve uygulama arasındaki uçurumun ortadan kalkabilmesi için tematik öğretime geçilmesi yeterlilik geliştirme, akran etkileşimi ve işbirliği ve öğretim elemanlarının uzmanlaşmasına olanak sağlayabilmektedir. (Wardani, 2020) Genel olarak, tematik öğretim ile geleneksel sistem öğretimi arasındaki fark, tematik öğre-

timin çoğunlukla birleşik ve temalarla ilişkili olması ve öğretim materyallerinin seçiminin yaşam deneyimleri, öğrencilerin ilgi alanları, öğretmen-öğrenci ortak inşası ve sosyal sorunlara odaklanmasıdır. Geleneksel öğretim stili çoğunlukla dağınık, parçalı ve bağımsızdır, öğretim materyallerinin seçimi standart ders kitapları ve öğretmenler tarafından yönetilir ve öğrenciler çoğunlukla bilgiyi pasif olarak almaktadırlar (Hsia, 2017) Özetle, tematik yaklaşım öğretim elemanlarına daha fazla esneklik, öğrencilere daha fazla gelişim ve yaratıcılık alanı ve değişen sosyal manzaraya yanıt veren bir öğretim sağlamaktadır. Tematik öğretim yönteminin endüstri ve teknoloji odaklı meslek yüksek okulları için çok uygun olduğu açık olarak görülmektedir. (Fauziah 2020)

Türkiye'de tematik okul kavramı ilk defa 2016 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın bir projesi olarak resmi gazete de yayınlanarak lise dengi okullar için uygulamaya koyulmuştur. 2010 yılında ise yedi üniversitenin tematik olarak kurulacağını ve sadece lisansüstü eğitim vereceğini ifade edilmiştir. Bu bağlamda henüz bir çalışma yapılmamış olmakla beraber, 2017 yılında ilk tematik müzik üniversitesi Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi kurulmuştur. Aynı zamanda 2020 yılında Yükseköğretim Reformu Politika Belgesi Taslağı Cumhurbaşkanlığına sunulmuş ve bu taslakta meslek yüksekokullarının yeni bir yapılanma modeli önerilmiştir. Bu yapılanmaya göre üniversiteler 'devlet', 'vakıf' ve 'özel misyon' olarak üç ana kategoriye ayrılarak bu kategoriler de kendi içerisinde 'tematik', 'sınırlı alanda uzmanlaşmış' ya da 'çok yönlü üniversite' olarak uzmanlaşması öngörülmektedir. Aynı zamanda bu taslakta meslek yüksekokullarının her bölgede kurulacak olan "Bölgesel Mesleki Eğitim Üniversiteleri'ne" bağlanması da belirtilmektedir. Bu yapı oluşturulurken özellikle ön lisans programının en az bir sektörel destekçisi olması da gerekliliği de vurgulanmaktadır.

Tematik Üniversite kavramı ilk defa 2010 yılında dönemin YÖK tarafından kullanılmıştır. Yedi üniversitenin tematik olarak kurulacağını ve sadece lisansüstü eğitim vereceğini ifade etmiştir. Bu bağlamda henüz bir çalışma yapılmamış olmakla beraber, 2017 yılında ilk tematik müzik üniversitesi Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi kurulmuştur. 2020 yılında Yükseköğretim Reformu Politika Belgesi Taslağı Cumhurbaşkanlığına sunuldu. Bu taslakta Meslek Yüksekokullarının yeni bir yapılanma modeli önerilmiştir. Bu kapsamda üniversiteler 'devlet', 'vakıf' ve 'özel' misyonlarına göre konumlandırılacak ve 'tematik', 'sınırlı alanda uzmanlaşmış' ya da 'çok yönlü üniversite' olarak yeniden yapılandırılacak. Meslek yüksekokullarının her bölgede kurulacak olan 'Bölgesel Mesleki Eğitim Üniversiteleri'ne bağlanması öngörülmektedir. Her bir ön lisans programının en az

bir sektörel destekçisi olması benimsenecek. Bununla beraber tematik meslek yüksekokulu kavramı literatürde yerini almaya başlamaktadır.

Tematik meslek yüksekokulları, belirli bir sektör veya meslek alanına odaklanan, nitelikli iş gücü yetiştirmeyi amaçlayan eğitim kurumları olarak tasarlanmaktadır. Bu okullar, eğitim süreçlerini belirli bir temaya, mesleki alana veya endüstri ihtiyacına göre özelleştirerek, öğrencilere daha derinlemesine ve uygulamalı bilgi sunmayı hedeflemektedirler. Tematik yapılar, genellikle öğrencilerin teorik bilgiyle birlikte pratik beceriler kazandığı ve ilgili sektörde doğrudan işe adapte olabildikleri programlar sunmaktadırlar. Böylece, sektörlerin değişen taleplerine hızlıca yanıt verebilen ve iş gücünün ihtiyaç duyduğu uzmanlıkları doğru şekilde karşılayabilen meslek yüksekokulları oluşmaktadır.

Tematik meslek yüksekokullarının varlığı, aynı zamanda bölgesel ve ulusal düzeyde ekonomik kalkınmaya katkı sağlayarak yerel ve global ölçekte uzmanlaşmış profesyonellerin yetişmesine olanak tanımaktadırlar. Meslek Yüksekokullarının tematik hale dönüşmesi, istihdam oranlarını artmasına ve sektörel boşlukların doldurulmasına katkı sağlayacaktır. Sonuç olarak, tematik meslek yüksekokullarının, uzmanlaşmayı destekleyerek sektörel gelişime katkı sağlaması da beklenmektedir.

Tematik meslek yüksekokulları, belirli bir sektör veya meslek alanına odaklanarak, mezunların iş dünyasına daha hızlı entegre olmalarını sağlayan, özelleşmiş eğitim programları sunmaktadır. Bu okullar, teorik bilgiyle birlikte pratik becerileri birleştirerek, öğrencileri sektörün ihtiyaç duyduğu uzmanlık alanlarında yetiştirmeyi hedeflemektedir. Tematik yapılar, öğrencilerin mezuniyet sonrası istihdam edilebilirliklerini artırarak hem bireysel hem de ulusal düzeyde ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır.

Geleneksel meslek yüksekokullarına kıyasla, tematik meslek yüksekokulları, sektörlerin değişen ihtiyaçlarına daha hızlı yanıt verebilme özelliği taşımaktadır. Bu sayede, bölgesel ve ulusal düzeyde nitelikli iş gücü ihtiyacı karşılanarak, sektörel boşlukların doldurulmasına önemli ölçüde katkı sağlanmaktadır. Özellikle küresel rekabetin arttığı günümüzde, tematik meslek yüksekokulları, ülkenizin rekabet gücünü artırmada kritik bir role sahiptir.

Sonuç olarak, tematik meslek yüksekokulları, sektör-üniversite iş birliğiyle öğrencilere özel ve güncel eğitim programları sunarak, mezunların istihdam edilebilirliklerini artırmakta ve ülke ekonomisine katma değer sağlamaktadır. Bu yaklaşım, hem öğrencilerin kariyer hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmakta hem de ülkenizin sektörel dönüşümüne önemli katkılar sağla-

maktadır.

5.1. Akdeniz Üniversitesi Tematik Meslek Yüksekokulu Dönüşüm Süreci

Akdeniz Üniversitesi, Türkiye'nin güney sahilinde, Antalya'da konumlanan ve eğitim, araştırma ve toplumsal hizmet alanlarında bölgesel kalkınmaya önemli katkılar sunan köklü bir yükseköğretim kurumudur. Üniversite, özellikle turizm, tarım ve sağlık alanlarına yönelik eğitim programlarıyla, bölgenin sosyoekonomik yapısını güçlendirmekte ve nitelikli iş gücü yetiştirerek yerel ekonomiye katkıda bulunmaktadır. Uluslararası öğrenci kabulü, Antalya'nın kültürel çeşitliliğini artırarak, bölgenin sosyal ve ekonomik dinamikleri üzerinde olumlu etkiler yaratmakta; bu durum, bölgenin küresel cazibesini artırırken sosyal uyumu ve kültürel etkileşimi de pekiştirmektedir.

Üniversiteye bağlı meslek yüksekokulları, bölgesel kalkınma ve istihdam açısından stratejik bir rol üstlenmektedir. Antalya gibi turizm ve tarımın öne çıktığı bir bölgede, sektörel gereksinimlere yanıt veren eğitim programları sunarak nitelikli iş gücünü desteklemektedir. Meslek yüksekokullarının yerel işletmelerle kurduğu işbirlikleri, eğitim ve sektörel pratiklerin bir araya gelmesine olanak sağlamakta ve iş gücü piyasasının taleplerine uyumlu bir müfredat geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. İşletmelerle yürütülen ortak projeler, öğrenciler için staj ve uygulamalı eğitim imkanları sunarken, bu süreç aynı zamanda iş dünyasının nitelikli eleman ihtiyacını karşılamaktadır. Böylece öğrenciler, teorik bilgilerini gerçek iş ortamında deneyimleme fırsatı bulurken, işletmeler de yetişmiş iş gücüne daha hızlı erişim sağlamaktadır. Bu süreç, öğrencilerin istihdam edilebilirliğini artırmanın yanı sıra, iş gücü piyasasının kalitesini de yükseltmektedir.

Akdeniz Üniversitesi meslek yüksekokulları, aynı zamanda bölgedeki sosyal ve kültürel gelişimi destekleyici bir rol oynamaktadır. Sağlanan eğitsel çeşitlilik, yerel halkın bilgi ve beceri düzeyini artırarak toplumsal katılımı teşvik etmektedir. Meslek yüksekokulları, sadece mesleki bilgi kazandırmakla kalmayıp, sosyal sorumluluk projeleri ve toplumsal hizmet faaliyetleriyle de bölgenin sosyal dokusunu pekiştirmekte ve öğrencileri toplumla daha yakından bütünleştirmektedir. Bu yönüyle meslek yüksekokulları, bölgesel kalkınmayı çok boyutlu bir yaklaşımla ele alarak, toplumsal refah ve uyumun sağlanmasına katkıda bulunmaktadır.

Çalışmada meslek yüksekokullarının tematik olma süreci araştırılmıştır. Çalışma kapsamında örnek üniversite olarak Akdeniz Üniversitesi seçilmiştir. Akdeniz

Üniversitesi sağlık, tarım, turizm ve endüstri alanında personel yetiştiren öncü üniversitelerden biri olarak yükseköğretimde yer almaktadır. 11'i normal 2'si tematik olmak üzere 12 meslek yüksekokuluna sahip Akdeniz Üniversitesi'nin 2024 2025 Eğitim öğretim yılında 21.325 ön lisans öğrencisi bulunmaktadır.

Tablo 1'de Akdeniz Üniversitesi'ndeki tüm meslek yüksekokullarının son altı eğitim öğretim yılına ait aktif öğrenci sayıları verilmektedir.

►**Tablo 1**'de görüleceği üzere Kampüs ve Antalya merkezde bulunan Adalet MYO hariç üç MYO sırasıyla Teknik Bilimler, Sosyal Bilimler ve Sağlık Hizmetleri meslek yüksekokullarının öğrenci sayıları periferideki öğrenci sayılarından belirgin oranda fazla olduğu görülmektedir. Bu meslek yüksekokullarına daha sonra o meslek yüksek okullarındaki program sayısına bağlı olarak Manavgat ve Serik MYO gelmektedir.

Çalışmanın bu aşamasında bu meslek yüksekokullarının verimliliği ölçülecektir. Yüksek öğrenimde verimlilik, zaman, kaynaklar ve çabayı en iyi şekilde kullanarak öğrenme çıktıların maksimum düzeye çıkarılmasında kilit bir rol oynamaktadır. Özellikle meslek yüksekokulları için iyi tasarlanmış, etkili bir yüksek öğrenim sistemi, öğrencilerin temel kavramları hızlı bir şekilde öğrenmelerine ve bilgiyi kalıcı bir şekilde özümsemeleri ve iş yaşamı için beceriler ile donatılmasını olanak tanımaktadır. Böylece gereksiz zaman ve enerji kaybını en aza indirilmektedir. Aktif öğrenme, kişiselleştirilmiş öğretim yaklaşımları ve teknoloji entegrasyonu gibi yöntemler, katılımı artırıp anlamayı derinleştirerek öğrenimi daha erişilebilir ve etkili bir hale getirmektedir. Verimlilik aynı zamanda, eğitimcilerin sınıflarını daha

verimli yönetmelerine, kaynakları doğru bir şekilde kullanmalarına ve öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına odaklanmalarına yardımcı olmakta; bu da akademik başarıyı ve uzun vadeli gelişimi desteklemektedir. Sonuç olarak, verimli işleyen bir eğitim sistemi, yenilikçi düşünce, eleştirel analiz ve öğrenime adanmışlık kültürünü teşvik ederek öğrencileri hızla değişen dünyanın gerektirdiği becerilerle donatmaktadır.

Temelde eğitim bilimlerinde verimlilik iç (nicel) ve dış (nitel) verimlilik olarak ikiye ayrılmaktadır. İç verimlilik eğitimin kısa ve orta vadeli amaçları için ölçülürken dış verimlilik uzun vadeli amaçlar için ölçülmektedir. İç verimlilik, öğrencilerin eğitim sürecinde elde ettiği bilgi ve becerilere sonuçta öğretim amaçlarının ne derecede gerçekleştiğini ölçerken; dış verimlilik, öğrenimin öğrenci ve topluma uzun dönemli faydalarını ölçmektedir. Bu nedenle iç verimlilik, belli bir zaman aralığında eğitime girenlerin çıkanlara oranı olarak değerlendirilmektedir. (Duyar; 1988: 472-473).

Çalışmanın konusu ve amacı nedeniyle bu nedenle araştırmaya konu olan meslek yüksekokullarının iç verimliliği ölçülecektir.

$$\text{Eğitimde İç Verimlilik Oranı (Başarı Oranı)} = \frac{\text{Girdi (Aktif Öğrenci Sayısı)}}{\text{Çıktı (Mezun Öğrenci Sayısı)}} \quad (1)$$

İç verimlilik oranı hesaplanırken meslek yüksekokullarının normal eğitim süresi gözetilerek girdi olarak alınan aktif öğrenci sayısı değişkeni iki yıl eğitim öğretim dönemi çıktı olarak mezuniyet sayısı ise ilgili eğitim öğretim yılının mezuniyet sayısı değişkeni olarak alınmıştır. Artık yıllar eldeki veri sınırlamaları nedeniyle çalışmada göz ardı edilmiştir. İç verim oranı bire (1) ne kadar yakın ise ilgili meslek yüksekokulunun o kadar

Tablo 1. Araştırmaya Konu Olan Meslek Yüksekokulları Aktif Öğrenci Sayıları

	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024	2024-2025
Adalet MYO	375	415	406	381	425	425	242
Demre Dr. Hasan Ünal MYO	31	75	116	145	151	151	149
Elmalı MYO	567	476	586	713	825	825	967
Finike MYO	919	868	751	711	673	673	687
Göynük Mutfak Sanatları MYO	245	265	316	360	388	388	436
Korkuteli MYO	751	669	631	675	715	715	835
Kumluca MYO	370	381	380	429	471	471	492
Manavgat MYO	2.464	2.421	2.282	2.331	2.331	2.331	2.290
Sağlık Hizmetleri MYO	2.703	2.755	2.575	2.339	1.946	1.946	1.826
Serik Gülsün-Süleyman Süral MYO	1.387	1.453	1.454	1.559	1.655	1.655	1.889
Sosyal Bilimler MYO	6.257	6.232	6.125	6.139	6.641	6.641	6.243
Teknik Bilimler MYO	7.018	6.582	5.926	5.776	5.732	5.732	5.269

Kaynak: https://oidb.akdeniz.edu.tr/tr/onlisans_istatistikler-2760, edinim tarihi: 27/11/2024

verimli olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Araştırmaya Konu Olan Meslek Yüksekokullarının Öğretim Dönemine Göre İç Verimlilik Oranları

Meslek Yüksekokulu Adı	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Adalet MYO	3,21	3,55	5,49	4,70	5,00
Demre Dr. Hasan Ünal MYO	2,58	6,25	4,64	6,59	6,29
Elmalı MYO	6,59	7,93	5,92	8,20	10,19
Finike MYO	4,16	5,86	7,82	7,56	7,92
Göynük Mutfak Sanatları MYO	3,10	4,49	4,45	5,54	6,58
Korkuteli MYO	4,42	7,96	6,44	5,97	9,41
Kumluca MYO	4,20	6,68	7,45	7,80	6,36
Manavgat MYO	6,10	7,21	6,20	6,74	8,60
Sağlık Hizmetleri MYO	3,24	2,71	3,08	3,34	3,99
Serik Gülsün-Süleyman Süral MYO	5,62	6,05	5,55	6,26	6,59
Sosyal Bilimler MYO	4,80	5,60	6,10	6,78	8,42
Teknik Bilimler MYO	4,98	5,60	6,64	6,20	7,44
Akdeniz Üniversitesi Ortalaması	4,42	5,83	5,81	6,31	7,23

Kaynak: https://oidb.akdeniz.edu.tr/tr/onlisans_istatistikler-2760, edinim tarihi: 27/11/2024

► **Tablo 2**'de basit aritmetik ortalamaya göre yıllar itibariyle verimliliği düşük kalan meslek yüksek okulları koyu hücre ile belirtilmiştir. Bu bulgulara Adalet MYO, Göynük Mutfak Sanatları MYO ile Sağlık Hizmetleri MYO'nun verimlilikleri basit ortalamaya göre yıllar itibariyle her yıl ortalamanın altında kalarak en verimli okullar olarak görülmektedir. Elmalı MYO ve Manavgat MYO'nun ise verimlilikleri basit ortalamaya göre yıllar itibariyle ortalamanın üzerinde kalarak her yıl verimsiz bir performans sergilemiştir. Diğer taraftan öğrenci sayılarının periferideki meslek yüksekokullarına göre yüksek olan meslek yüksekokullarının verimlilik düşüklüğü dikkat çekicidir. Ancak verilerin COVID 19 pandemisinde oluştuğunun dikkate alınması gerekmektedir. İleri ki yapılacak çalışmalarda veri aralığı genişletildiğinde pandeminin de etkilerinin karşılaştırılabileceği düşünülmektedir.

Meslek yüksekokullarının iç verimlilik oranlarının basit ortalamaya göre araştırmanın ele alındığı dönemin bütününe göre değerlendirildiği sonuçlar ► **Tablo 3**'de gösterilmektedir.

► **Tablo 3** incelendiğinde Adalet MYO, Demre Dr. Hasan Ünal MYO, Göynük Mutfak Sanatları MYO ve Sağlık Hizmetleri MYO dışında kalan tüm meslek yüksekokulları üniversite ortalamasının üzerinde kalarak iç verim oranına göre düşük performans sergilemiştir. ► **Tablo 4**'de belirtildiği üzere verilerin COVID 19 pandemisi nedeni ile eğitime ara verilmesi, uzaktan eğitim süreci

Tablo 3. Araştırmaya Konu Olan Meslek Yüksekokullarının İç Verimlilik Oranlarının Göre Değerlendirilmesi

Meslek Yüksekokulu Adı	Ortalama
Adalet MYO	4,39
Demre Dr. Hasan Ünal MYO	5,27
Elmalı MYO	7,77
Finike MYO	6,67
Göynük Mutfak Sanatları MYO	4,83
Korkuteli MYO	6,84
Kumluca MYO	6,50
Manavgat MYO	6,96
Sağlık Hizmetleri MYO	3,26
Serik Gülsün-Süleyman Süral MYO	6,01
Sosyal Bilimler MYO	6,34
Teknik Bilimler	6,17
Akdeniz Üniversitesi Ortalaması	5,91

gibi kısıtlar da dikkate alınmalıdır. Ayrıca performans sonuçlarından merkez ve periferideki meslek yüksekokulları ile ilgili bir ayrışma görülmemektedir. Ancak belli bir alanda açılan tematik meslek yüksek okullarının iç verimlilik skorları ortalamanın altında kalarak yüksek performans göstermiştir.

Çalışmanın bu aşamasında Akdeniz Üniversitesi'nin elde edilen iç verimlilik sonuçlarına göre meslek yüksekokullarının yeniden yapılandırılması ele alınacaktır.

► **Tablo 4**'de Akdeniz Üniversitesi bünyesindeki meslek yüksekokullarının öğrenci alımı olan programları, toplam öğretim elemanı sayısı ve 2024-2025 öğretim yılına ait öğrenci sayıları verilmektedir.

Tablo 4. Akdeniz Üniversitesi Meslek Yüksekokulları Güncel Verileri

Meslek Yüksek Okulu	Program Sayısı	Öğretim Elemanı Sayısı	Öğrenci Sayısı
Adalet MYO	1	5	240
Demre Hasan Ali Ünal MYO	1	5	145
Elmalı MYO	9	30	967
Finike MYO	5	14	687
Göynük MYO	3	14	436
Korkuteli MYO	8	27	835
Kumluca MYO	4	14	492
Manavgat MYO	10	35	2290
Sağlık Hizmetleri MYO	9	37	1826
Serik MYO	13	55	1889
Sosyal Bilimler MYO	13	63	6243
Teknik Bilimler MYO	20	80	5269

https://oidb.akdeniz.edu.tr/tr/onlisans_istatistikler-2760, edinim tarihi: 27/11/2024.

► **Tablo 4**'deki verilerden hareketle ► **Tablo 5**'de bu meslek yüksekokulları tematik öğretime çevrilmesi durumunda oluşacak projeksiyon verilmektedir. Bu projeksiyon farklı meslek yüksekokullarındaki aynı ve benzer programların kapatılarak belli bir tematik konu altında üniversite çapında tek bir program olarak açılması durumunda gerçekleşen projeksiyona dayanmaktadır. Projeksiyonda kullanılan öğrenci sayıları ilgili meslek yüksekokullarının 2024-2025 öğretim yılına ait aktif öğrenci sayılarına dikkate alınarak hesaplanmıştır.

Tablo 5. Akdeniz Üniversitesi Tematik Meslek Yüksekokulları Yapılanması

Tematik Meslek Yüksek Okulu	Bölüm Sayısı	Öğretim Elemanı Sayısı	Öğrenci Sayısı
Mutfak sanatları MYO	3	14	410
Sağlık Hizmetleri MYO	9	37	1489
Teknik Bilimler MYO	17	61	4697
Sosyal Bilimler MYO	8	42	5232
Turizm MYO	6	19	1189
Tarım MYO	4	14	593
Sanat Tasarım MYO	5	22	598
Endüstri MYO	8	27	732

Yapılan projeksiyona göre, Teknik Bilimler MYO, 17 bölüm ve 61 öğretim elemanı ile hem bölüm çeşitliliği hem de akademik kadro açısından en kapsamlı meslek yüksekokulu olarak dikkat çekmektedir. Bünyesindeki 4697 öğrenciyle yoğun bir eğitim-öğretim ortamı sunmakta olup, bu durum teknik alanlara olan yüksek talep ve geniş bir eğitim skalasına sahip olduğunun bir göstergesidir. Sosyal Bilimler MYO ise 8 bölüm ve 42 öğretim elemanı ile, 5232 öğrencisiyle en fazla öğrenciye sahip MYO'lardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu tablo, sosyal bilimlere yönelik ilginin yüksekliğini ve bu alandaki bölümlerin yoğun bir şekilde tercih edildiğini yansıtmaktadır. Sağlık Hizmetleri MYO, 9 bölüm, 37 öğretim elemanı ve 1489 öğrenciyle aktif bir eğitim hayatı sürdüren bir diğer meslek yüksekokuludur. Sağlık sektöründeki iş gücü ihtiyacını karşılamaya yönelik kritik bir role sahip olan bu MYO, öğrenci sayısının makul düzeyde tutulmasıyla eğitim kalitesinin sürdürülebilirliğini destekleyen bir kontenjan politikasına sahip olacağı düşünülmektedir.

Turizm MYO, 6 bölüm, 19 öğretim elemanı ve 1189 öğrenciyle orta ölçekli bir yapıya sahip olacaktır. Antalya ilinin Türkiye'deki turizm konusunda liderleri düşünüldüğünde ve turizm sektörünün dinamik karakteri göz önüne alındığında, bu MYO'daki öğrenci sayısının sektörün ihtiyaçları doğrultusunda belirlenebileceği değerlendirilmektedir. Sanat Tasarım MYO ise 5 bölüm, 22 öğretim elemanı ve 598 öğrenciyle nispeten küçük yapıda bir MYO olup, bu durum sanat ve tasarım alanında

özgün ve seçici bir eğitim anlayışının devam ettirilmesini göstermektedir. Mutfak Sanatları MYO ise sadece 3 bölüm, 14 öğretim elemanı ve 410 öğrencisiyle en küçük meslek yüksekokullarından biri olarak gastronomi ve mutfak sanatları alanında özel bir eğitim sunmaktadır. Bu bölümlerin her biri, mensubu olduğu sektörlerde nitelikli iş gücü yetiştirme misyonu taşımakta olup, eğitim kalitesini yükseltebilmek adına sektörle daha fazla iş birliği sağlanması faydalı olacaktır. Tarım MYO, 4 bölüm ve 14 öğretim elemanı ile faaliyet göstermekte olup, 593 öğrencisiyle en düşük kayıtlı öğrenci sayısına sahip MYO'lardan biri olacağı projeksiyonda elde edilen bir sonuçtur. Bunun nedeni, tarım alanına olan ilginin sınırlılığı, kontenjan politikalarının bu doğrultuda şekillendirilmesi ya da tarım eğitiminin daha çok uygulamalı eğitime dayalı olmasıyla ilişkilendirilebilir. Ancak tarım sektörü, sürdürülebilirlik ve gıda güvenliği açısından stratejik öneme sahip olduğundan, bu alana öğrenci ilgisini artırmak amacıyla ilgili güncel programların açılması önem arz etmektedir. Endüstri MYO ise 8 bölüm, 27 öğretim elemanı ve 732 öğrencilik bir kapasiteye sahiptir. Bu durum, bölüm başına düşen öğrenci sayısının diğer meslek yüksekokullarına nazaran ortalama bir seviyede olduğunu göstermekte olup sanayiye yönelik mesleki eğitime olan talebin teknik bölümler kadar yüksek olmadığını işaret edebilir. Ancak sanayi sektörünün nitelikli iş gücüne olan ihtiyaçları göz önünde bulundurulduğunda, bu alandaki eğitimin kalitesinin artırılmasına öncelik verilmesi gerekmektedir. Öğrenci çekmek amacıyla sanayi ile iş birliği programlarının yaygınlaştırılması, staj ve iş garantili eğitim modellerinin uygulamaya konulması faydalı olabilecektir. Hem tarım hem de sanayi alanları stratejik önem taşıdığından, sektörel iş birlikleri, projeler ve kamuoyu bilinçlendirme çalışmaları aracılığıyla öğrenci ilgisini artırmayı hedefleyen politikaların geliştirilmesi gereklidir. Bu bölümlerin her biri, mensubu olduğu sektörlerde nitelikli iş gücü yetiştirme misyonu taşımakta olup, eğitim kalitesini yükseltebilmek adına sektörle daha fazla iş birliği sağlanması faydalı olacaktır.

Ancak tematik meslek yüksekokulu yapılanması ile farklı meslek yüksekokullarının aynı ve benzer programlarının kapatılması ile mevcut öğrenci kontenjan sayısında bir artış meydana gelmez ise öğrenci sayılarında 6.453 kişilik bir azalış meydana gelecektir. Bu durum özellikle Antalya ve hinterlandındaki iş gücü piyasasının arzını karşılayamamaktadır. Aynı zamanda iş gücü piyasasının Türkiye'de ihtiyaç duyduğu nitelikli ara eleman arzının azalması ve işsizlik oranının dolaylı olarak artmasına sebep olacaktır. Diğer taraftan mevcut öğretim elemanlarının durumunun da tekrar değerlendirilmesi gerekmektedir. Meslek yüksekokullarının aynı ve benzer programlarının kapatılarak bu programların

ilgili tematik meslek yüksekokullarında tek şube olarak faaliyet göstermesi durumunda 185 öğretim elemanı havuzda kalacağı hesaplanmaktadır. Bu durum öğretim elemanlarının motivasyonunu ve iş barışını olumsuz yönde etkileyecektir.

6. Sonuç

Bu çalışma, meslek yüksekokullarının tematik öğretime geçiş sürecini ve Akdeniz Üniversitesi özelinde olası etkilerini değerlendirmiştir. Yapılan analizler, mevcut meslek yüksekokullarının öğrenci sayıları, öğretim elemanı dağılımı ve iç verimlilik oranları açısından farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Özellikle belirli alanlarda yoğunlaşan öğrenci grupları ve bazı MYO'ların düşük verimlilik oranları, mevcut eğitim modelinde iyileştirilmesi gereken noktalar olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, tematik meslek yüksekokulu yapının, eğitim süreçlerinin daha odaklı hale getirilmesini ve sektörel ihtiyaçlarla daha uyumlu bir yapı oluşturulmasını sağlayabilir.

Projeksiyon kapsamında yapılan analizler, mevcut MYO programlarının belirli tematik başlıklar altında birleştirilmesiyle eğitimde uzmanlaşmanın artırılabilirliğini göstermektedir. Teknik Bilimler, Sosyal Bilimler, Sağlık Hizmetleri, Turizm, Tarım, Sanat ve Endüstri MYO'ları olarak yapılandırılan model, öğrenci ve öğretim elemanı dağılımında daha dengeli bir yapıya geçişi hedeflemektedir. Ancak bu dönüşüm, öğrenci kontenjanlarında 6.453 kişilik bir azalmaya yol açma potansiyeline sahiptir. Bu durum, hem Antalya özelinde hem de genel iş gücü piyasasında nitelikli ara eleman arzının azalmasına neden olabilir. Ayrıca, yeniden yapılandırma sonucunda bazı öğretim elemanlarının görev değişiklikleri ile karşı karşıya kalması, akademik motivasyon ve iş gücü dinamikleri açısından dikkatle ele alınması gereken bir konu olarak öne çıkmaktadır.

Önerilen tematik model, sektörle daha güçlü ilişkiler kurmayı ve mezunların istihdam edilebilirliklerini artırmayı amaçlamaktadır. Ancak başarılı bir dönüşüm için sektör-üniversite iş birliklerinin güçlendirilmesi, müfredatın güncellenmesi ve sanayi ile entegrasyonun artırılması gerekmektedir. Ayrıca, öğrenci kontenjanlarında olası azalmaların önüne geçmek adına, yeni eğitim programlarının geliştirilmesi ve sektörel ihtiyaçlara uygun şekilde esnek kontenjan politikalarının benimsenmesi önem arz etmektedir. Öğretim elemanlarının uyum sürecini destekleyecek teşvik mekanizmaları da bu dönüşümün sürdürülebilirliği açısından kritik bir unsur olacaktır.

Tematik meslek yüksekokulları, yalnızca belirli sektörlere odaklanmış eğitim birimleri olmanın ötesinde,

bölgesel kalkınmanın bilgi temelli bileşenleri arasında konumlanabilecek potansiyele sahiptir. Bu kurumların etki alanlarını genişletmeleri, salt müfredat uyumu ya da stajyer gönderimi gibi sınırlı etkileşim biçimleriyle değil; sektörle ortaklaşa yapılandırılmış yönetim, uygulama ve değerlendirme sistemleri aracılığıyla mümkün olacaktır. Eğitim, üretim ve yenilik arasında güçlü bir bağ kurulmadığı sürece tematikleşmenin anlamı yüzeysel kalacak, kurumlar sektörel dönüşüme tepki veren değil onu öncülük eden yapılara dönüşmeyecektir.

Bu dönüşüm için önerilen yapılar—sektörel danışma kurulları, kalkınma ajanslarıyla kurumsal işbirlikleri, dinamik müfredat eşleştirme mekanizmaları, sektörde görev alan profesyonellerin doğrudan eğitime katılması ve ortak mezun izleme sistemleri—yalnızca yapısal değil, aynı zamanda kültürel bir değişimi de zorunlu kılmaktadır. Üniversite ve sektörün ilişki biçimi, “davet eden” ve “katılan” bir hiyerarşi üzerinden değil, “birlikte tasarlayan” bir eşitlik zemininde yeniden tanımlanmalıdır. Ancak bu şekilde, meslek yüksekokulları kısa vadeli istihdam çözümlerinden ziyade, sürdürülebilir kalkınma ve sektörel yenilik ekosisteminin stratejik aktörleri hâline gelebilir.

Sonuç olarak, meslek yüksekokullarının tematik öğretime dönüşümü, eğitimde uzmanlaşmayı teşvik ederek sektörel ihtiyaçlara daha hızlı ve etkili çözümler üretebilir. Ancak bu süreç, dikkatli bir planlama gerektirmekte olup, öğrenci kayıpları ve öğretim elemanlarının uyum süreci gibi faktörlerin göz önünde bulundurulması elzemdir. Sektörel destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve bölgesel iş gücü ihtiyaçlarına duyarlı bir yapı oluşturulması durumunda, tematik MYO modelinin uzun vadede Türkiye'nin rekabet gücüne önemli katkılar sunması beklenmektedir.

Araştırma Etiği / Research Ethics

Uygulanamaz.

Yazar Katkıları / Author Contributions

Burçin Tutcu %40, Mustafa Terzioğlu %30, Hasan Talaş %30, Kavramsallaştırma / *Conceptualization*: [Burçin Tutcu], Metodoloji / *Methodology*: [Mustafa Terzioğlu], Formal Analiz / *Formal Analysis*: [Mustafa Terzioğlu], Araştırma / *Investigation*: [Burçin Tutcu], Kaynaklar / *Resources*: [Hasan Talaş], Veri Düzenleme / *Data Curation*: [Burçin Tutcu], Yazım - İlk Taslak Hazırlığı / *Writing - Original Draft Preparation*: [Hasan Talaş], Yazım - Gözden Geçirme ve Düzenleme / *Writing - Review & Editing*: [Burçin Tutcu], Görselleştirme / *Visualization*: [Hasan Talaş], Denetim / *Supervision*: [Burçin Tutcu], Proje Yönetimi / *Project Administration*: [Mustafa Terzioğlu], Fon Sağlama / *Funding Acquisition*: [--]

Çıkar Çatışmaları / Competing Interests

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını belirtmişlerdir.

Araştırma Fonu / Research Funding

Bildirilmedi.

Veri Erişilebilirliği / Data Availability

Uygulanamaz.

Kaynakça

- Akman, A., & Koçyiğit, N. (2024). Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Endüstri 4.0 Kavramsal Farkındalık Algısı. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 26(46), 235-254.
- Akyüz, Y. (2019). Türk Eğitim Tarihi. Pegem Akademi.
- Altuntaş, M., & Özdemir, M. (2021). Meslek yüksekokullarının karşılaştığı yapısal sorunlar ve çözüm önerileri. Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 11(1), 57-76. <https://doi.org/10.18644/jepr.2021.84920>
- Bilgin, A. (2023). Türkiye’de mesleki ve teknik eğitimde kalite ve istihdam ilişkisi. Mesleki ve Teknik Eğitim Dergisi, 15(2), 102-118.
- Benneworth, P., & Arbo, P. (2007). Understanding the regional contribution of higher education institutions. OECD Education Working Papers, No. 9. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED503832.pdf>
- Cardebat, J. M., Guyotot, O., & Hassan, M. (2025). Higher education institutions' territorial embeddedness and regional reputation and ecosystem. Higher Education. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10734-025-01416-0>
- Clark, B. R. (1998). Creating entrepreneurial universities: Organizational pathways of transformation. Pergamon.
- DeiBinger, T. (2015). The German dual vocational education and training system: Its institutional configuration and recent challenges. International Journal for Research in Vocational Education and Training, 2(3), 145-168. <https://doi.org/10.13152/IJRVT.2.3.1>
- Duyar, İ. (1989). Eğitimde iç verimlilik. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 22(1), 469-484.
- Etzkowitz, H. (2014). The entrepreneurial university wave: From ivory tower to global economic engine. Industry and Higher Education, 28(4), 223-232. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.5367/ihe.2014.0211>
- Finch, C. R., Frantz, N. R., Mooney, M., & Aneke, N. O. (1997). Designing the Thematic Curriculum: An All Aspects Approach. ERIC. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED413541.pdf>
- Harman, G. (2005). Internationalization of Australian higher education: A critical review. In P. Ninnes & M. Hellsten (Eds.), Internationalizing higher education (pp. 117-138). Springer. <https://sdh.uswr.ac.ir/uploads/internationalizing%20higher%20education.5.pdf#page=125>
- Haybi-Barak, M., Bitan, D., & Shoshana, A. (2024). How Vocational School Principals Perceive Their Role. International Journal of Leadership in Education, 1-21.
- Huntington, N. (2022). The Reform Of Vocational Education 1: The Context For Change. In Reshaping Vocational Education And Training In Aotearoa New Zealand (pp. 57-71). Cham: Springer International Publishing.
- Kaya, B., & Kılıç, A. (2021). Türkiye’de meslek yüksekokullarının dönüşüm süreci: Sorunlar ve politika önerileri. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 11(2), 219-232. <https://doi.org/10.5961/jhes.2021.437>
- Kis, V. and H. Windisch (2018), “Making Skills Transparent: Recognising Vocational Skills Acquired Through Workbased Learning”, OECD Education Working Papers, No. 180, OECD Publishing, Paris
- Klassen, J. (2024). International Organisations In Vocational Education And Training: A Literature Review. Journal of Vocational Education & Training, 1-27.
- Kolehmainen, J., Irvine, J., Stewart, L., Karacsonyi, Z., & Norberg, A. (2016). Quadruple helix innovation and the knowledge-based development: Lessons from remote, rural and less-favoured regions. Journal of the Knowledge Economy, 7, 1-27. <https://link.springer.com/article/10.1007/s13132-015-0289-9>
- Köksal, Y., & Özgen, Z. S. (2024). Ankara Üniversitesi Beypazarı Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin İlçe Ekonomisine Katkısı. The Journal of Academic Social Science, 59(59), 402-422.
- Lee, H. S., & Kim, J. H. (2019). Industrial collaboration in Korean polytechnic colleges: A case study on smart manufacturing programs. Asian Journal of Innovation and Policy, 8(1), 54-74. <https://doi.org/10.7545/AJIP.2019.8.1.54>
- Marginson, S., & Rhoades, G. (2002). Beyond national states, markets, and systems of higher education: A glonacal agency heuristic. Higher Education, 43(3), 281-309. <https://doi.org/10.1023/A:1014699605875>
- OECD (2021), Teachers and Leaders in Vocational Education and Training, OECD Reviews of Vocational Education and Training, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/59d4fbb1-en>.
- OECD (2022), Pathways to Professions: Understanding Higher Vocational and Professional Tertiary Education Systems, OECD Reviews of Vocational Education and Training, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a81152f4-en>.
- OECD (2022), Preparing Vocational Teachers and Trainers: Case Studies on Entry Requirements and Initial Training, OECD Reviews of Vocational Education and Training, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/c44f2715-en>.
- OECD (2023), Building Future-Ready Vocational Education and Training Systems, OECD Reviews of Vocational Education and Training, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/28551a79-en>.
- OECD (2023), Education at a Glance 2023: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/e13bef63-en>.
- OECD (2023), Spotlight on Vocational Education and Training: Findings from Education at a Glance 2023, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/acff263d-en>.
- OECD (2024), PISA Vocational Education and Training (VET): Assessment and Analytical Framework, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b0d5aaf9-en>.
- Ömür, M. A., & Seçgin, Y. (2024). Girişimcilik Niyeti, İşsizlik Kaygısı ve Umutsuzluk İlişkisi: Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Son Sınıf Öğrencileri Örneği. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 31(1), 135-158.
- Özcan, M. (2020). Türkiye’de mesleki eğitim ve istihdam ilişkisi üzerine eleştirel bir değerlendirme. İktisat ve Toplum Dergisi, 10(1), 34-45.
- Palmer, R. (2022). Global Review Of Training Funds: Spotlight On Levy-Schemes in 75 Countries. <https://doi.org/10.54676/ZNL19227>
- Rukmana, A. Y., Barliana, M. S., Widiaty, I., Hamdani, A., Abdullah, A. G., Harto, B., & Harnani, N. (2024). Systematic Literature Review on Opportunities and Challenges of Vocational Education Business Incubators in Indonesia. Revista de Gestão Social e Ambiental, 18(5),
- Vandeweyer, M. and A. Verhagen (2020), “The Changing Labour Market For Graduates Frommedium-Level Vocational Education And Training”, OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 244, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/503bcecb-en>.
- Wang, J. (2024). Developing Vocational Education and Deepening the Integration of Industry and Education Providing Human Resources Support for Building a Strong Provincial Centre-Taking the Development of Vocational Education in Sanmenxia as an Example. Journal of Social Science Humanities and Literature, 7(5), 49-54.
- Wismansyah, A. R., Kadir, A. R., Baja, S., & Amar, M. Y. (2024). Sustainable Vocational Education Models For Industrial Revolution Role In Development Of Job Market Absorption In Tangerang City, Indonesia. Journal of Infrastructure, Policy and Development, 8(6), 3958.
- Yıldız, A., & Taşçı, K. (2022). Meslek yüksekokullarında öğretim elemanlarının sektörel deneyim düzeyleri: Nicel bir analiz. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 10(2), 155-173. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.110c2s7m>
- https://oidb.akdeniz.edu.tr/onlisans_istatistikler-2760, edinim tarihi: 27/11/2024.
- <https://istatistik.yok.gov.tr/>, edinim tarihi: 27/11/2024.